

Inatsisartunut ilaasortaq, Mette Arqe-Hammeken, Naleraq
Maani/

Piniartunut tunngatillugu § 37 naapertorlugu apeqqummut nr. 066-imut akissut

Inatsisartut suleriaasissaanni § 37-mi imm. 1 naapertorlugu Naalakkersuisunut piniartunut tunngasunik apeqquteqarputit. Apeqqut suliaasaqarfigisannit akineqartussanngorlugu innersuunneqarpoq. Apeqqutit § 37-013-imut apeqqutigineqarsimasunut nangillugit akissutaapput.

Apeqqutigineqartut tullerriaarneri naapertorlugit akissuteqarfigineqartassapput.

1-imut. Nunani tamalaani suleqatigiiffiit assigiinngitsut nunatsinniit qassit ilaasortaaffigaagut imalt suleqatigiiffiginerlugit Naalakkersuisut nassuiarsinnaavaat?

Piniakkanut killilersuinerit pingaarnertut uani eqqarsaatigineqarput.

Akissut:

Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat FN-ip ataani ilaatigut Imaani piginnaatitaaffiit pillugit isumaqatigiissutip Artikel 65-ia naapertorlugu ilaapput. Kattuffiit Imaani piginnaatitaaffiit pillugit isumaqatigiissut tunngavigalugu pilersinneqarsimasut pisassanik killilersukkanut tunngatillugu pisassiissutissanik aalajangersaasarput piujuartitsinissamilluunniit aallaaveqarluni piniarnissat pillugit siunnersuisarlutik:

a. *Nunat Tamalaat Arfanniarnermut Ataatsimiititaliarsuat (IWC):* arfattassanik ilaatigut nunatsinni aalajangersaasarpoq piniariaatsit aammalu piniarnermi sakkut pillugit siunnersuisarlunittaaq. Kalaallit Nunaat Danmark aqqutigalugu ilaasortaavoq. Kalaallit Nunaat Nunat Inoqqaavisa Arfanniarneq pillugu Suleqatigiissitaani/Aboriginal Subsistence Whaling (ASW)) peqataavoq tassuunakkullu ukiut tallimakkaarlugit ukiuni arfilinni atuuttussanik Kitaani Tunumilu toqqaannartumik tikaagullittassinneqartarluni kiisalu Kitaani tikaagulliusaartassinneqartarluni, arfivittassinneqartarluni qipoqqartassinneqartarlunilu .

b. *Atlantikup Avannaani Imaani Uumasut Miluumasut pillugit Ataatsimiititaliaq (NAMMCO):* arfernut, arfernut mikisunut, puisinut aavernullu tunngatillugu piujuartitsinermik aallaaveqarluni atuinissamik siunnersuisarpoq. Siunnersuisoqatigiit aqqutigalugit soorlu Kalaallit

23-04-2026
Suliap normua: 2026 - 7655
All. nr. 26406333

Postboks 269
3900 Nuuk
Oq. (+299) 34 50 00
Fax. (+299) 34 63 55
E-mail: apn@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Nunaanut siunnersuisarpoq. Siunnersuutigineqartut tamakkiisumik malinneqassanersut, ilaannakortumik malinneqassanersut malinneqassannginnersulluunniit Naalackersuisunit isummerfigineqartarpoq. NAMMCO tamatuma saniatigut piniariaatsit sakkullu pillugit siunnersuisarpoq. Kalaallit Nunaat nammineerluni aallartitatut peqataasarpoq.

- c. *Kalaallit Nunaata Nunavut/Canadallu akornanni Baffinip Kangerliumanerani JCNB) qilalukkat qaortat qernertallu pillugit ataatsimut ataatsimiititaliaq:* Piujuartitsinermik aallaavilimmik piniarnissamik illuatungeriinnut siunnersuisarpoq. Isumaqaatigiissut 1989-imeersuuvoq. Siunnersuutigineqartut tamakkiisumik malinneqassanersut, ilaannakortumik malinneqassanersut malinneqassannginnersulluunniit Naalackersuisunit isummerfigineqartarpoq. Kalaallit Nunaat nammineerluni aallartitatut peqataasarpoq.
- d. *Kalaallit Nunaata Nunavut/Canadallu akornanni Kane Basinimi Baffinip Kangerliumaneranilu (JCPB) nannut pillugit ataatsimut ataatsimiititaliaq:* Piujuartitsinermik aallaavilimmik nannunik piniarnissamik illuatungeriinnut siunnersuisarpoq. Isumaqaatigiissut 2009-meersoq nalilersorneqaleruttarpoq. Siunnersuutigineqartut tamakkiisumik malinneqassanersut, ilaannakortumik malinneqassanersut malinneqassannginnersulluunniit Naalackersuisunit isummerfigineqartarpoq. Kalaallit Nunaat nammineerluni aallartitatut peqataasarpoq. Pinngortitaleriffik Tunumi nannut pillugit inassuteqaasiortarpoq.

2-imut. (a) Ilanngullugit ilaasortaaffiit suliniutaat suunersut nassuiarlugit b) kiisalu suliffeqarfiit, suliniaqatigiiffiit, peqatigiiffiit, kattuffiit, ilaasortaaffiit assigisaallu akornanni c) kikkut innersuussutai malillugit piniagassanik killilersuisarneq qanoq pisarpa?

Akissut:

2a-mut. Kattuffinnut tunngatillugu suliat nassuiarnissaanut IWC aamma NAMMCO assersuutit atussavakka.

IWC-mi isumaqaatigiissut 1946-meersoq FN-ip isumaqaatigiissutaanut ilaavoq. IWC Kommissionip ilaatigut siunertaraa arfernik angisuunut tunngatillugu ilisimatusarnernik aqutsinissaq aammalu kommissionip aalajangiussaani allaffissorluni suliaqartarpoq. Kommissioni ukiut allortarlugit ataatsimiittarpoq. Oqaluuserineqartussat aalajangersimasut saniatigut IWC-mi ilaasortat IWC-imi oqaluuserisassanik siunnersuuteqarsinnaatitaapput. Aalajangersimasumik oqaluuserisassat tassaasinnaasarput kommissionip arfernik uumasogaatigiinnik

misissuinissamut siunnersuuteqarneri aammalu arfattassanik aalajangiineq. Kalaallit Nunaani nunanilu ASW-mi ilaasortaasuni (Alaska, Chukotka aamma St. Vincent and the Grenadines) arfernik angisuunik ukiuni arfilinni tassalu 2026-2031 atuuttussanik IWC 2024-imi pisassanik ataatsimoortunik aalajangersaavoq.

NAMMCO pillugu isumaqatigiissut 1992-imeersuuvoq. Imaani uumasut miluumasut ataatsimoorunneqartut susassaqtunit piujuartitsinermillu aallaavilimmik ilisimatusarfigisarnissaat aqunneqarnissaallu kattuffiup siunertaraa. Ullormut oqaluuserisassat aalajangersimasut saniatigut nunat NAMMCO-mi ilaasortaasut NAMMCO-mi oqaluuserineqartussanik siunnersuutinik nassitsisinnaapput. Oqaluuserisassat aalajangersimasut tassaasinnaapput ilisimatuussutsikkut misissuisimanerit inassuteqaatillu misissorneri aammalu ilisimatuussutsikkut misissuisimanerit aallaavigalugit imaani uumasunik miluumasunik piujuartitsineq aallaavigalugu atuinissaq, piniartut ilisimasaat kiisalu piniariaatsit sakkullu pillugit siunnersuisarnerit. Tamatuma saniatigut NAMMCO piniartunik suleqateqarluni arfernut angisuunut mikisunullu tunngatillugu paasissutissanik ilaatigut videunngorlugit suliaqarnikuuvoq. NAMMCO imaani uumasut miluumasut pillugit atortussanik ilinniartitsinerni atorneqartartussanik suliaqartarpoq Ilisimatusarfiit suleqatigalugit.

Akissut:

2b-mut). IWC naalagaaffinnik 88-inik ilaasortaarpoq. Tamatuma saniatigut naalagaaffiit assigiinngitsut akornanni kattuffiit NGO-llu alapernaatsutut peqataasartut peqataasullu amerlassusaat allanngortarluni ilaatigut ataatsimiinnermi ataatsimi alapernaatsut untritillit arlaliusinnaasarlutik, ilaatigut KNAPK peqataasarpoq.

Akissut:

3c-mut) Siuliani oqaatigineqareersutut nunani ASW-mi ilaasortaasuni arfattassat IWC-imit aalajangersarneqartarput. NAMMCO aammalu JCNB suleqatigiiffiullutik siunnersuinerimik suliaqartartut. Kalaallit Nunaani suleriaaseq ima ingerlasarpoq:

Ilisimatuussutsikkut misissuinerit aqutigalugit:

Ilisimatuussutsikkut misissuinerit nunat ilaasortaasut Pinngortitaleriffiniit tamatigut ingerlanneqartarput. Kalaallit Nunaani misissuinerit Pinngortitaleriffimmit, ilaatigut nunat pisuussutinik uumassusilinnik avitseqatigisat suleqatigalugit isumagineqartarput. Pinngortitaleriffimmi misissuinerimiit inernerit saqqummiuttarfaat. Qilalukkat qaqortat qernertallu Kitaaneersut eqqartortillugit ataqatigiissaarinerit NAMMCO-p aamma JCNB-llu akornannittaaq pisarput. Tunumi qilalukkat pineqartillugit NAMMCO-p

Ilisimatuussutsikkut Ataatsimiititaliaani pisarpoq. Ilisimatuussutsikkut sulinermi misissuinissamut periutsit isumaqatigiissutaasimasut akuerisallu kommissionimit misissuisartunillu tamatigut atorneqartarput.

Piniartut atuisullu ilisimasaat aqqutigalugit

Piniartut atuisullu ilisimasaat IWC-imi JCNB-mi NAMMCO-milu arlalitsigut atorneqartarput, periutsilli assigiinngitsut atorlugit. Ataatsimiinnerni, apersuinerni peqataatitsinikkut piniartut toqqaannartumik akuutinneqartarput aammalu piniartut peqatigiiffii aqqutigalugit piniartut ilisimasaat pigineqartillugit avitseqatigiissutigineqartarput. Piniakkat pingaarutillit arlallit pillugit piniartut ilisimasaannut tunngasut ajoraluartumik Nunatsinni pigineqanngillat. NAMMCO-p ukiumoortumik ataatsimeersuarneranut atatillugu KNAPK-mit ilisimatitsissutigineqarnikuuvoq piniakkat pingaarnerit eqqarsaatigalugit piniartut ilisimasaannik katersinissaq aallartilersaarlugu.

Aqutsinikkut suliniutit aqqutigalugit:

Piujartitsinermik tunngavilimmik ingerlatsinissamik kaammattuutitalimmik ilisimatuussutsikkut nalunaarusiaq Naalackersuisoqarfimmit (aqutsisoqarfimmiit) misissoqqissaarneqartarpoq tamatumalu kingorna susassaartunut oqaaseqarfigisassanngorlugu tusarniutigineqartarluni. Piniartut ilisimasaat nalunaarusiannngorlugit pigineqartillugit nalunaarusiaq Naalackersuisut isummernissaanut atugassatut ilanngullugu nassiunneqartarpoq. Qilalukkat qernertat qaqortallu eqqarsaatigalugit 2022-mi NAMMCO-p ukiumoortumik ataatsimeersuarnerani taamatut pisoqarpoq. Ataatsimiinnermi tassani piniartut Tunumeersut qilalukkanut qaqortanut qernertanullu ilisimasatik saqqummiuppaat. NAMMCO 2022-mi ukiumoortumik ataatsimeersuarnerani piniartut ilisimasaat saqqummiussat 2023-imi pisassanik aalajangersaanermi ilanngullugit tunngavigineqarput, tassani taamanikkut Naalackersuisuusunit piniartut kissaataat tusaaniarneqarput Tunumilu piniagassanik pineqartunik piniarneq ingerlaannarluni. 2024-mi, 2025-mi kiisalu 2026-mi ukiumoortumik pisassiinermi tamanna aamma pivoq, tassani inassuteqaateqartoqarmat 2019-imi Tasiilami pisaqartoqannginnissaanik aammalu Tunumi aqutsiveqarfinni pingasuusuni tamani 2021-miilli pisaqartoqannginnissaa inassutigineqartaraluartoq ukiut tamaasa 2026 ilanngullugu pisassiisoqartarmat.

3-imut. Naalackersuisut piniartut piniagaannut killilersuinerujussuaq qasukkaaminiaarlugu qanoq suliaqarpat? Pissutsit imaapput nunanik allanik isumaqatigiissutit assigiinngitsut atsiorsimagaanni piniartut piniagassaanik pisassiisarnissamut piumasaqaatit sukannernerulersarput.

Akissut:

Piniartut qilalukkanut qaqortanut qernertanullu tunngatillugu kissaataat, pisarineqartussanut naleqqiullugu malinneqarneq ajoraluartut, Naalackersuisut

naalaartarpaat. Naalakkersuisut atuisullu tamarmik piujuartitsinermik aallaavilimmik ingerlatsissallutik ataatsimut pisussaaffeqarput kinguaassagut aamma pisuussutinik pineqartunik isumalluuteqarsinnaaqullugit.

Siusinnerusukkut oqaatigineqartutut arfernut angisuunut tunngatillugu IWC kisimi pisassanik aalajangersaasartuuvoq. Pisassat IWC-imit aalajangersarneqarsimasut pituttuisuupput.

Suliniaqatigiiffiilli NAMMCO, JCNB aamma JCPB piujuartitsinermik aallaaveqarluni pisassiinissamut inassuteqaateqartarput, pituttuisuunngitsut.

Naalakkersuisut pisassanik aalajangersaasarput ilisimatuussutsikkut siunnersuisoqareerneratigut, ammasumik avammut tusarniaareernerup kingorna aalajangersaanissamilu piniartut ilisimasaat pigineqartillugit ilaatinneqartarput Naalakkersuisoqarfillu akisussaasutut inassutai aallaavigineqartarlutik. Tassa imaappoq kattuffik ataasiinnaq pisassanik aalajangersaasinnaavoq tassalu IWC, allat soorlu NAMMCO, JCNB aamma JCPB "taamaallaat" siunnersuisartuullutik.

Niisanut tunngatillugu pisassiisalernissaq NAMMCO-mit 2020-mili kaammattuutigineqartarsimavoq, maannakkumullu siunnersuut malinneqarusunneqarsimanngilaq piniartut killilersuisoqannginnissaanik kissaataat malinneqarusummat.

Kalaallit Nunaata Kitaani Tunumilu aaffanniarnermi uumassusilerituut pisassatut siunnersuutaat malinneqarput.

*4-imut. Piniartut piniagaannut killilersuineq isumaqatigiissutinut
assigiinngitsunut nunarput isorartoorsuaq taakkununga
pituttugaavallaarnersoq Naalakkersuisut isumaqarpat?*

Akissut:

Pisuussutit uumassusillit tamaasa eqqarsaatigalugit piujuartitsinermik tunngaveqarluni ingerlatsinissaq Naalakkersuisut tapersersugaraat, pisuussutigut avammut niuernitsinnut imminullu pilersornissatsinnut minnerunngitsumillu isumannaatsumik inuussutissaqarniarnitsinnut pingaaruteqaqimmata. Kalaallit Nunaata kattuffinnut susassaqarfiusunut ilaasortaanissaa taamaammat pingaaruteqarpoq, tassuunakkut aalajangeeqataasinnaasaratta inernissaanullu sunneeqaataasinnaasarluta. NAMMCO-mik, JCNB-mik aammalu JCPB-mik, isumaqatigiissutissat ilusilersornissaanut Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat peqataarusussimapput. FN-imi ilaasortatut nunat tamalaani pisussaaffiit eqqarsaatigalugit ilaatigut Immami piginnaatitaaffiit pillugit isumaqatigiissummi Artikel 65 malittussaavarput.

Siuliani oqaatigineqareersutut imaani uumasut miluumasut imarmiut eqqarsaatigalugit kaammattuutigineqartut tamakkerlugit malinngilagut. Naalakkersuisut isumaqarput imminut pilersorsinnaanissaq isumannaatsumillu inuussutissaqarsinnaanissaq pingaaruteqartut. Taamaattorli uumasogatigiit ikiliartortissanngilagut biodiversitet akornngusersinnaallugu uumasogatigiillu piujuaannarsinnaajunnaarsillugit.

5-imut. Nunarput Danmarkip ataaniinnini pissutigalugu Danmarkip assigiinngitsunut ilaasortaaffimminut isumaqatigiissutit assigiinngitsut nunarput ilanngullugu sunnertarpaa. Tamakku tamarmik nunatsinnut uumasunik piniartut piniagaannut killilersuisarneq pillugu tulluartauppaa?

Akissut:

Assersuutigalugu FN-imut tassunga ilanngullugu imaani pisinnaatitaaffiit pillugit isumaqatigiisummut peqataajuarnissaq Naalakkersuisut kissaatigaat. Taamaasiornikkut nunat tamalaat akornanni pisussaaffigut naammassisarpagut. Aalajangersarneqartussanut sunniuteqarsinnaasarpugut pingaarutilinnillu aalajangiisoqassatillugu peqataatinneqartarluta aamma Danmark aqutigalugu ilaasortaagaluarluta. Soorlu IWC-mi, CITES-imi aamma IUCN-imi ilaasortaanerit eqqarsaatigalugit taamatut pisoqartartoq. IUCN tassaavoq Nunarsuaq tamakkerlugu Pinngortitamik Piujuartitsinissamik Kattuffik.

NAMMCO-mi, JCNB-mi kiisalu JCPB-mi toqqaannartumik ilaasortaavugut, nunanillu sanilerisatsinnik uumasunut ataatsimoorussatsinnik suleqateqarluta arferit mikisut angisuut, puisit, aarrit nannullu eqqarsaatigalugit.

6-imut. Naalakkersuisut nassuiaasinnaanarpaat CBD nunatsinni piniartut piniagaannut killilersukkanut qanoq attuumassuteqarnersoq sunaanersorlu?

Akissut:

37-013-imut akissutigisimasakka innersuussutigissavakka, tassani CBD-p siunertai erseqqissaatigineqarmata. Ilanngullugu oqaatigisinnaavara CBD pisassanik aalajangersaallunilu siunnersuineq ajormat. CBD isumaqatigiisutaavoq FN-ip ataani inissisimasoq.

CBD tassaavoq Convention on Biological Diversity - Uumassusillit assigiinngisitaarnerannut nunani tamalaani isumaqatigiisut) Biodiversitetskonventionen aamma nunat tamat akornanni FN-imi isumaqatigiisut, 1993-imi atuutilersinneqartoq. Isumaqatigiisut anguniakkanik pingaarnernik pingasunik siunertaqarpoq:

1. Biodiversitetip attanneqarnissaa,

2. Uumasogatigiit ilaanik piujuartitsinissaq siunertaralugu atuinissaq
3. Genetiskimit pisuussutinik atuinermi pissarsiassat naapertuulluartumik isumatusaartumillu agguarneqarnissaat.

Ilaasortat 196-iupput (nunat aamma EU) Biodiversitet pillugu isumaqatigiissummut isumaqataasut. Nunat ilaasortat tamarmik, taassuma ataani Kalaallit Nunaat Kunngaqarfik Danmarkip ilaatut, isumaqatigiissut malinneqarnissaanut pisussaaffeqarput. Isumaqatigiissutip qanoq piviusunngortillugu malinneqarnissaanut annertuumik nammineq aalajangiisinnaassuseqartoqarpoq.

Pingaarteqarpoq Naalakkersuisuniit erseqqissaatigineqarnissaa nammineerluta pisuussutit uumassusillit imminut nammassinnaasumik aqunneqarnissaat soqutigisarigatsigu.

Nunatta uumasuinik piniagassanik pisassiisarneq eqqunneqarpoq uumasog imaluunniit uumasogatigiit iluaqutigineqarneri kinguaassiorsinnaaneranniitiit annerunnginnissaat siunertaralugu.

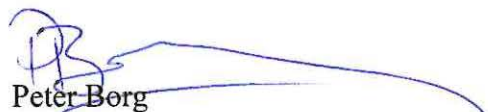
Inatsisartut piniarneq aallaaniarnerlu pillugit inatsisaata pingaarnertut siunertaraa piniagassat paarineqarnissaat aamma kinguaassiorsinnaanissaat.

7-imut. Piniartut namminersortutut inuussutissarsiornerat aningaasaqarnikkut ilorraap tungaanut ingerlalnissaannut siunnerfiit suusinnaanerimut Naalakkersuisut taasaqarsinnaappat?

Akissut:

Apeqqummut § 37-013-imut akissutiginnissavara.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Peter Borg

Aalisarnermut, Piniarnermut, Nunalerinermut Imminullu Pilersornermut
Naalakkersuisoq

Inatsisartuni ilaasortaq, Mette Arge-Hammeken, Naleraq
/Maani

§ 37 naapertorlugu apeqquteqaammut nr. 013-2026 Kalaallit Nunaanni piniartunut tunngasumut akissut

Inatsisartut suleriaasissaanni § 37-mi imm. 1 naapertorlugu apeqqutinik piniartunut tunngasuteqartunik Naalakkersuisunut nassiusaqaarsimavutit. Apeqqutitit uanga suliaasaqarfigisannut akisassanngortinneqarsimapput.

1. Kalaallit Nunaanni piniartutut nalunaarsukkat qassiuppat?

1-imut) Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiutigalugu piniartutut allagartallit akiliisimasut 2025-mi 2.080-iusimapput. Ataani takuneqarsinnaavoq kommuneikkaarlugit aggornerat. 2026-mut tunngatillugu qinnuteqarnerit suli ingerlapput.

Allagartat akilerneqarsimasut

UKIOQ	2025
JB_TYPE	PIN
	0
	0
Kommune	Allagartat amerlassusa
Avannaata Kommunia	993
Kommune Kujalleq	114
Kommune Qeqertalik	300
Kommuneqarfik Sermersooq	326
Qeqqata Kommunia	342
(tom)	5
Tamakkiisut	2080

2. Sooruna Naalakkersuisut piniartut piniakkaminnik inuussutiminnik taama killersuitigisut?

2-imut) Naalakkersuisut pisuussutit uumassusillit iluaqutigineqarnerat annerpaamiinnissaat sulissutigaaat pisuussutit piffissamut ungasissumut atanissaat eqqarsaatigalugu aammalu nunatta iluani inatsisit kiisalu nunanut tamalaanut isumaqatigiissutit naapertorlugit.

Piniarnejq aallaaniarnerlu pillugit Inatsisartut inatsisaata siunertaraa "piniagassat isumalluutit pissusissamisoortumik uumasoaqassutsimullu illersorneqarsinnaasumik atorluarneqarnissaasa qulakkeerneqarnissaat. Inatsisartut inatsisaata ingerlanneqarnerani makku pingaartinneqassapput:

- 1) piniagassat isumalluutit piujuartinnissaat aamma kinguaassiortuarnissaat,
- 2) biologit siunnersuinerat nalinginnaasoq aamma piniartut atuisullu ilisimasaat pissarsiarineqarsinnaasut naapertorlugit naapertuuttumik ukiullu qanoq ilinera najoqqutaralugu pitsaanerpaamik atorluanaasaaq, nalilersuineru ilu oqimaqatigiissumik naligiissinneqassasut,
- 3) piniarnermik inuussutissarsiuteqarnermi inuussutissarsiutinilu tassunga attuumassuteqartuni aningaasaqarnikkut suliffeqarniarnikkullu tunngasut mianerinissaat,

06-02-2026
Suliap normua: 2026 - 2390
All nr. 3 26186903

Postboks 269
3900 Nuuk
Oqarasuaat (+299) 34 50 00
Fax: (+299) 34 63 55
E-mail: apn@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

- 4) inuussutissarsiornikkut soqutigisat allat,
- 5) innuttaasut sukisaarsaarfeqarnikkut kulturikkullu pisariaqartitaat, aamma
- 6) nunat marluk, nunap immikkoortuinut aamma nunat tamalaat akornanni isumaqatigiissutit konventionillu.”

Piniakkanit pisuussutit attatiinnarnissaat aamma kinguaassiornissaat pillugit uumassusillit peqqissuuneri piaqqiornerilu pillugit ilisimasani katersinissaq aamma ilisimasat taakkua aallaavigalugit aqutsinissaq piumasaqaataavoq pingaarutilik.

Uumasooq ataaseq imaluunniit uumasooqatigiit kinguaassioartarnerannit atuineq annertuneruppat, pisariaqalersinnaavoq uumasup pineqartup killilersuiffineqalerneranik, taamaasilluni atuineq piujuartitsinerulluni.

Pisassat ilisimatuussutsikkut siunnersuinerit, tamanut tusarniaanerit nunattalu ilaanni neqjissaqarniarneq eqqarsaatigalugu Naalakkersuisut politikiat aallaavigalugit aalajangersarneqartarput. Naak ilisimatuussutsikkut siunnersuutit ilaatigut 0-iusaraluartut pisassiisoqartarpoq soorlu Tunumi qilalukkat qernertat eqqarsaatigalugit.

Nunatta 2021-mi Biodiversitet (Uumassusillit assigiinngissitaarnerat) pillugu periusissiaq siulleq akuersissutigineqarpoq, inatsisit attuumassuteqartut imminullu nammassinnaasumik aqutsinissaq ilaatigut siunertaralugu biodiversitet illersorneqarpoq. Biodiversitet pillugu periusissiap nassuiaatigaa nunatta iluaquteqarnermut aamma biodiversitet-ip illersornissaanut anguniakkat.

Biodiversitetskonvention (Uumassusillit assigiinngissitaarnerannut nunani tamalaani isumaqatigiissut) (CBD) Nunat Naalagaaffit Peqatigiit (FN)-ip ataaniittut tamarmik pisussaatinneqarput nunap iluani biodiversitet pillugu periusissiuilornissamut. Biodiversitetskonventionip siunertaraa: 1) Biodiversitetip attanneqarnissaa, 2) Uumasunik piujuartitsinissaq siunertaralugu atuinnissaq aamma 3) Pissarsiasat naapertuulluarmik agguarneqarnissaat.

Kalaallit Nunaat Naalagaaffinni Peqatigiinni (FN) ilaasortatut aamma imartanik atuinnissamik isumaqatigiissummi Artikel 65-imi piujuartitsinissamik tunngaveqarluni atuinnissamik, imaani uumasunik miluumasunik ataatsimut aqunneqartunik ilisimatusartarnissamik ataatsimullu aqutsinissamik il.il. piumasaqaataasunik malinninnissaminik pisussaaffeqarpoq. Uani innersuussutigineqartumi Kalaallit Nunaat Nunat Tamalaat Akornanni Arfanniarnermut Ataatsimiititaliarsuarmut (IWC), ukiumoortumik arfernik angisuunik pisassiissutinik aalajangersaasartuusumut ilaasortaavoq. Arfernit angisuunit avammut tunisassianik tuniniaasinnaaneq IWC-mit inerteqqutigineqarpoq. Taamaattoq piumasaqaatit naammassineqarsimatillugit tikaagullinneersunik Kalaallit Nunaata kitaaneersunik kalaallinut Danmarkimi najugalinnut killilimmik nassitsisoqarsinnaavoq.

Kalaallit Nunaat Nunani Avannarlerni Imaani Uumasut Miluumasut pillugit Ataatsimiititaliarsuarmi NAMMCO-mi puisit, aarrit, arferit mikinerit anginerillu eqqarsaatigalugit ilisimatuussutsikkut siunnersuisartumi ilaasortaavortaaq.

Piniagassat killilersukkat assigiinngitsut arlallit nunanik sanilitsinnik aqutseqatigisatsinnik avitseqatigiissutigisarpaguttaaq. Baffinip Kangerliumanerani qilalukkat qaortat qernertallu ataatsimut aqunnerat - Joint Commission on Narwhal and Beluga (JCNB) pillugit Canadamik/Nunavummik suleqatigiinnissamik isumaqatigiissut tassani assersuutaasinnaavoq.

Kalaallit Nunaat FN aqutugalugu Washingtonimi Isumaqtigiissummut (CITES) ilaasortaavoq. Ilaasortatut Kalaallit Nunaat uumasut naasullu ulorianartorsiortinneqartut niuerutigineqarneri assartorneqarnerilu pillugit maleruagassanik malinninnissaminut pisussaaffeqalersimavoq. CITES-ip siunertaraa eqqanaassallugu nunanut allanut uumasut nungusitaasinnaasut niuerutigineqarnerani ulorianartorsiortinneqannginnissaat, piujuartitsinissamilli siunertaqarnissaq. Kalaallit Nunaanni Pinngortitaleriffik nunatsinni ilisimatuussutsikkut CITES-imut oqartussaasuvoq. Pinngortitaleriffik piujuartitsisoqarneranik uppersaammik tunniussinissamut naliliisartuuvoq taaneqartartut Non Detriment Finding (NDF) – uumasunut CITES-ip ataaniittunut. Taakkua uppersaataapput avammut annissinissamut akuerissuteqarnissamut piunasaqaataasut. Naliliinermi uumasooq NDF-imik pissarsinngippat, Kalaallit Nunaat pisussaataavoq utaqqiisaasumik avammut annissinissamut unitsitsinissamik uumasooq pineqartoq pillugu.

Kitaani tikaagullit, aarrit aamma nannut NDF-eqarput, qilalukkalli qernertat qaqqortallu taamaannatik. Tassunga peqqutaavoq uumasut marluk pineqartut pisarineqartarmata qernertat uumasooqatigiinni piffinni arfineq marlunni aammalu qaqqortat Tunumi uumassusilerinikkut inassuteqaatit sinnerlugit Nunatsinni pisarineqartarmata.

Uumasut nungunneqarnissamut ulorianartorsiortut pillugit avammut niuerutigineqarneratigut isertitassanik periarfissat anguneqarsinnaaneri apeqqutaasarpooq pisarineqartarneri piujuartitsinermik aallaaveqartutut nalilerneqarsimanersut aamma nunami eqqussisussami killilersuuteqarnerisooq. Piniagassat ilaat Kalaallit Nunaanni kisimi killilersugaanatik nunani allani tuniniarneqartarneri avammullu nioqqutigineqarsinnaaneri aamma killilersugaapput, taamaasilluni aamma isertitassaraluit killilersorneqartarlutik.

Kalaallit Nunaanni namminerme nunami imaanilu uumasut miluumasut timmissallu tamarmik tuniniarneqarsinnaapput piffissami piniarfiusumi.

3. Ullutsinni suna tamaat akitsoriartortoq taava sooq piniartut malinnaatinneqassanngillat Naalakkersuisut piniagassanik illilersuinerat annikillissillugut?

3-mut) Nioqqutissat il.il. akii Naalakkersuisunit aalajangersarneqarneq ajorput tamakku pisiniarfinit isumagineqartarmata. Pilersuineq eqqarsaatigalugu Naalakkersuisut nunaqarfiit isorliunerusullu nioqqutissanik pilersorneqarnissaat pillugu Pilersuisooq A/S-imik kiffartuussinissamik isumaqtigiissuteqarput. Taamaattoq akit ingerlatseqatigiiffimmit aalajangersarneqartarput. Akinut tunngatillugu nunarsuarmi akiusut aamma apeqqutaasartorujussuupput.

4. Nannut amii qilalukkallu tuugaavi nunatta avataanut tuniniarneqarsinnaanngillat, killilersorneqarmata – Naalakkersuisut qanoq pilersaaruteqarpat Piniartut taakkuninnga oorisutigilernissaanut aaqqissutinik?

4-mut) Piniartut nannut amiinit isertitaqarsinnaalernissaannut sinaakkutit pitsaanerpaat pilersinneqarnissaat Naalakkersuisut suliassaraat, taamaattoq qilalukkat tuugaavi eqqarsaatigalugit inassuteqaatit malillugit piujuaannartitsisumik pisassiisoqartalerpat aatsaat annissuinnaanissamut periarfissat anguneqarsinnaalissapput. Piniartutut inuussutissarsiutip taperserneqarnissaa puisit amiinillu tunisassianik ineriartortitsinermut

tunngatillugu nunami suliffinnik ineriartortitsinissamut Naalakkersuisut tamakkiisumik periusissiaat Great Greenland A/S-imillu sullissinissamik isumaqatigiissuteqarfigineqarsimasut aammattaaq innersuussutigineqarput.

Imm. 2-mi akissummi oqaatigineqartutuut, Nunarput Washingtonkonventionimut (CITES) ilaasortaavoq. Qernertat NDF-imik pissarsisinnaanngimmata, Nunatta uumasooq pineqartoq pillugu utaqqiisaasumik avammut annisseqqusiunnaassalluni pisussaaffigaa. Nannut 2025-imi NDF-imik pissarsipput, Naalakkersuisullu nannut amiinik, kigutaannik kukiinillu annisseqqissinnaasoqarnissaa sulissutiginiarpaat. Taamaattorli pissutsit arlaqartut suliaqarfigineqaaqqaartussaapput annissuisinnaaneq aallartitsinnagu, soorlu assersuutigalugu nakkutilliinermut tunngasut.

Kalaallit Nunaat Danmark aqqutigalugu CITES-imi ilaasortaavoq, Danmarkilu EU-mut ilaasortaavoq, taannalu niuernerit eqqarsaatigalugit aalajangersaanissanut piginnaatitaasuulluni, nunanullu allanut nioqquteqaqqusinninnerup atuutsikkunnaarsinnissaa eqqarsaatigalugu piumasaqaatinik sakkortuunik malitassaarluni.

5. Piniartut atugaanni arlaatigut pitsanngorsaataasinnaasunik suut Naalakkersuisuniit iliuuseqarfiniarneqarpat?

5-imut) Inuussutissarsiutigalugu aalisartut, inuussutissarsiutigalugu piniartut inuussutissarsiutigalugulu nunalerinermik ingerlataqartut aallartisaqqinnissamut tapiiffigineqartarnerat pillugu inatsisartut inatsisaannik Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 20, 28. februar 2025-meersoq Naalakkersuisunit akuerineqarnikuuvoq. Silap allanngornera pissutigalugu piniartut pisassaminnik pisaqarsinnaajunnaartillugit nalunaarut taaneqartoq naapertorlugu aallartisaqqinnissamut qinnuteqarsinnaapput. Qinnuteqaatit Naalakkersuisunit suliarineqartarput aningaasaliissutigineqarsimasullu aallaaviatigut tamakkerlugit atorneqartarlutik.

Nunatta ilaani aalisarnerup piniarnerullu ineriartortinneqarnissaanut Naalakkersuisut suliniutinik, arlalinnik aallartitsinikuupputtaa. Soorlu Tasiilap illoqarfianni aalisakkerivimmik nutaamiik atulersitsinermut atatillugu. Umimmaat amiisa qiviuisalu atorluarnerunissaat atorneqarnerulernissaallu anguniarlugu 2024-mi Ittoqqortoormiini pikkorissartitsisoqarsimavortaaq.

a. Aamma suut anguniarneqarpat?

5a-mut) Suliniutit aallartinneqarsimasut immikkoortoq 5-imi taaneqartut nangillugit suliarineqarnissaat Naalakkersuisut anguniagaraat. Assersuutigalugu 2026-imut Aningaasanut Inatsimmi konto pingaarneq 50.01.20 aqqutigalugu pisuussutit uumassusillit piujuartitsineq tunngavigalugu atorneqartarneri pillugit pikkorissaasoqarlunilu paasisitsiniaasoqassaaq. Naalakkersuisoqarfiup Tunup Kujasinnerusortaani aamma Kitaata Kujataani nannut pillugit misissuisoqarnissaanut aningaasaleeqataanikuuvoq.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Peter Borg

Aalisarnermut, Piniarnermut, Nunalerinermut, Imminut Pilersornermut Avatangiisinullu Naalakkersuisooq